

Fra
Mannskapet i Skaun brann- og redningstjeneste
ved tillitsvalgt og verneombud

Til
Brannsjef Leif Harald Bremnes
Teknisk sjef Frøydis Aarnseth Aalbu
Rådmann Jan-Yngvar Kiel

Børsa, 9. november 2016

Kopi: Hovedverneombud Steinar Svorkland og hovedtillitsvalgt Heidi Olsen

Varsel om kritikkverdige forhold i Skaun brann- og redningsvesen

Med dette vil vi varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten, iht. arbeidsmiljølovens § 2-4.

Vi i mannskapet har tidligere meldt fra om en rekke utfordringer på flere nivåer for brannvesenet (viser til brev til brannsjefen datert 27. november 2015 og uformelt møte i starten av 2016 uten referat, og e-postkorrespondanse første halvdel av mai 2016 uten tilbakemelding selv etter flere påminnelser).

Vi ser nå at det fremdeles er store utfordringer med å opprettholde en tilfredsstillende beredskap, og vi vil varsle om brannvesenets ledelses manglende evne og vilje til å følge minimumskravene i en del av det sentrale regelverket som er styrende for brannvesenets virksomhet. For oss er det uklart om det er brannsjefen eller ledelsen i kommunen som har ansvaret her, men det overordnede ansvaret ligger uansett hos kommunens ledelse.

Dette er ikke noe tilsyn eller revisjon, men vi har likevel merket oss at det er noen helt sentrale lov- og forskriftskrav som brannvesenet og kommunen avviker fra:

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 9
- Dimensjoneringsforskriften; opplæring og kompetanse i kap. 7, dimensjonering i kap. 5
- Internkontrollforskriften § 5 om innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet og krav til dokumentasjon
- Forskrift om brannforebygging, kap. 4 om kommunens plikter, særlig § 14 og § 22 (kartlegging av risiko og dokumentasjon)

Vi er også sterkt kritiske til at det er planlagt endringer ved brannstasjonen som er fremlagt for Formannskapet uten at styringsgruppa for prosjektet, eller tillitsvalgt og verneombud, har vært informert og involvert. Det legges videre opp til vedtak om ombygging i Kommunestyret (møte 15. desember) uten at de ansatte har blitt tilstrekkelig hørt.

Målet med ombygging av stasjonen er å oppnå bedre HMS-forhold ved å etablere ren og skitten sone. Innenfor rammene av dagens stasjon viser erfaringer fra Orkdal brannvesen at det ikke lar seg gjennomføre, hverken i Orkdal eller Skaun, på en slik måte at kravene Arbeidstilsynet stiller vil bli oppfylt.

I tillegg er vi sterkt kritiske til at det planlegges endringer i brannstasjonen som gjør at trimrommet står i fare for å forsvinne fra stasjonen.

Brann- og eksplosjonsvernloven § 9, andre ledd (vår utheving):

“Kommunen skal sørge for etablering og drift av et brannvesen som kan ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver etter loven på en effektiv og sikker måte.

Kommunen skal gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse slik at brannvesenet blir best mulig tilpasset de oppgaver det kan bli stilt overfor. Kommunen skal evaluere hendelser for å sikre kontinuerlig læring og forbedring av det forebyggende og beredskapsmessige arbeidet.

Leder av brannvesenet og øvrig personell skal ha de kvalifikasjoner som er nødvendige for å kunne ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte.

To eller flere kommuner kan avtale å ha felles brannvesen eller felles ledelse av brannvesenet.

Kommunen kan gjennom avtale overlate brannvesenets oppgaver og ledelse helt eller delvis til en annen kommune, virksomhet e.l. Kommunen må i slike tilfeller etablere ordninger som sikrer at all myndighetsutøvelse etter loven skjer under kommunens formelle ansvar.”

Det foreligger ingen risiko- og sårbarhetsanalyse, og vi kjenner ikke til at det er planer om å gjennomføre det for å sørge for at brannvesenet i Skaun best mulig tilpasset de oppgaver vi kan bli stilt overfor. Hendelser blir evaluert muntlig på brannstasjonen av det personellet som har vært i innsats, men det er ikke noe system for dokumentasjon og systematisk læring eller forbedring.

Dimensjoneringsforskriften, opplæring og kompetanse i kap. 7, dimensjonering i kap. 5

“§ 7-1. Kommunens plikter

Kommunen skal sørge for at personell i brannvesenet tilfredsstiller de krav til kvalifikasjoner som denne forskrift stiller.

Det skal gjennomføres praktiske og teoretiske øvelser med slik hyppighet, omfang og innhold at personellens kompetanse blir vedlikeholdt og utviklet slik at den er tilstrekkelig til at brannvesenet kan løse de oppgaver det kan forventes å bli stilt overfor.”

Vi beskrev vår bekymring om forberedelse, gjennomføring, innhold og evaluering av øvelser i vårt brev fra 27. november 2015, og vi kjenner ikke til at kommunen på noen måte har gjort noe for å påse at brannvesenets ledelse har gjennomført nødvendige forbedringer for øvelsene.

“§ 5-1. Dimensjonering og lokalisering

Enhver kommune skal ha beredskap for brann og ulykker som sikrer innsats i hele kommunen innenfor krav til innsatstider etter § 4-8. **Samlet innsatsstyrke skal være minst 16 personer**, hvorav minst 4 skal være kvalifiserte som utrykningsledere.

Beredskapen skal legges til tettsted der slikt finnes. Et tettsted kan dekkes av beredskap fra annet tettsted innenfor krav til innsatstider etter § 4-8.”

“§ 5-3. Vaktberedskap

I spredt bebyggelse og i tettsteder med inntil 3.000 innbyggere kan beredskapen organiseres av deltidspersonell uten fast vaktordning. **Til tider hvor det ikke kan forventes tilstrekkelig oppmøte ved alarmering skal det opprettes lag med dreierende vakt.**”

Etter forrige runde med ansettelse (fire konstabler sommeren 2014, alle fire røykdykkere, etter hvert til sammen tre av dem godkjent som sjåfører, to av disse inngår i sjåførvaktordningen) var vi en stund akkurat 16 mann i innsatsstyrken. Det er minimum, og gir i utgangspunktet ikke rom for hverken sykmeldinger eller permisjoner. Etter det har vi i perioder hatt både to og tre personer ute i lengre sykmeldinger eller planlagte permisjoner samtidig, og én har sluttet, uten at det er gjort noen ting for å kompensere for den reduserte innsatsstyrken. Dessuten er det fire personer i innsatsstyrken som bor for langt unna brannstasjonen til at de kan regnes med i førsteinnsatsen (to i Buvika, en på Venn og en på Viggja).

Av de som bor i Børse har innsatsstyrken i løpet av det siste året i praksis blitt redusert med to personer. En sa opp sin stilling ved årskiftet 2015/2016 og sluttet i mars (har flyttet ut av kommunen), og en er ute i langvarig sykmelding. I tillegg er det tre tidligere røykdykkere i innsatsstyrken som ikke ønsker å fortsette som røykdykkere, og en er nå kun fire personer i sjåførvaktordningen, som normalt skal bestå av seks personer med vakt hver sjette helg.

I tillegg er det utrykningsledere som sjelden eller aldri møter opp ved øvelser eller alarmering når de ikke har vakt som utrykningsleder.

Samlet sett er vi nå både færre røykdykkere, færre sjåfører (godkjent for utrykningskjøring med stor brannbil) og færre konstabler i innsatsstyrken enn vi har vært på lang tid.

Da er det ikke rart at det er flere eksempler på at det kun har vært to, tre og fire personer som har møtt opp på stasjonen ved alarmering, og oppmøtet har flere ganger vært helt på grensen av hva som er forsvarlig for å kunne løse oppdraget.

Vi kan ikke se at brannvesenets ledelse eller kommunens ledelse har gjort nok for å sikre tilstrekkelig oppmøte med nødvendig kompetanse (altså tilstrekkelig antall godkjente røykdykkere som bor nærme nok stasjonen til at en kan regnes med i førsteinnsats), og slik det er i dag vil det være tilfeldigheter som avgjør om det vil være nok røykdykkere som møter opp til at en kan løse oppdrag med røykdykking i førsteinnsatsen. Det mener vi er uholdbart, og det kan sette sikkerheten til innbyggerne i fare ved for eksempel husbrann, særlig i bygninger hvor det bor personer som vil trenge hjelp til å evakuere.

Hvis tilstrekkelig oppmøte ikke kan forventes, skal dette sikres ved å etablere dreiende vakt. Det er ikke blitt gjort noen gang de senere årene, selv om det har vist seg at det flere ganger er så svakt oppmøte at det er på grensen av hva som er forsvarlig. Ingen av reduksjonene i innsatsstyrken har kommet overraskende, flere har varslet i god tid, men det er så vidt vi kjenner til ikke gjort noen ting for å få ansatt og lært opp flere, eller få flere sjåførere eller røykdykkere blant de som allerede inngår i innsatsstyrken. Det er uholdbart, og vi mener det er i strid med dimensjoneringsforskriftens krav om at innsatsstyrken skal være **minst 16 personer**.

Internkontrollforskriften § 5 om innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet og krav til dokumentasjon

“Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Internkontroll innebærer at virksomheten skal:

1. sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten
2. sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer
3. sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes
4. fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet (må dokumenteres skriftlig)
5. ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt (må dokumenteres skriftlig)
6. kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene (må dokumenteres skriftlig)
7. iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen (må dokumenteres skriftlig)
8. foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt (må dokumenteres skriftlig)”

Vi kjenner ikke til at punktene 4, 5 6 7 og 8 over er dokumentert, fulgt opp og oppdatert for brannvesenet i Skaun.

Forskrift om brannforebygging, kap. 4 om kommunens plikter, særlig § 14 og § 22 (kartlegging av risiko og dokumentasjon)

§ 14. *Kartlegging av risikoen for brann*

Kommunen skal kartlegge sannsynligheten for brann og konsekvensene brann kan få for liv, helse, miljø og materielle verdier i kommunen. Kommunen skal herunder kartlegge utsatte grupper i kommunen som har en særlig risiko for å omkomme i eller bli skadet av brann, og brannobjekter der brann kan føre til tap av mange menneskeliv.

§ 22: *Kommunens dokumentasjon*: Kommunen skal dokumentere at dens plikter etter § 14 til § 21 er oppfylt.

Krav om kartlegging av risikoen henger sammen med krav om risiko- og sårbarhetsanalyse etter brann- og eksplosjonsvernloven § 9 og er beskrevet tidligere. Dette er heller ikke dokumentert etter § 22.

Manglende medarbeidersamtaler

I annen virksomhet er det vanlig at medarbeidersamtaler gjennomføres en gang i året eller ved behov. Dette står det noe om i kommunens personalhåndbok, men det er ikke gjennomført medarbeidersamtaler for ansatte i beredskapen i Skaun brann- og redningstjeneste på mange år. Hadde man gjennomført medarbeidersamtaler, ville en kanskje kunne forebygget og forstått mer av bakgrunnen for at noen velger å slutte som røykdykkere, eller slutte i sjåførvaktordningen.

Planlagt ombygging av brannstasjonen

For å tilfredsstillere krav til utforming, som sikrer et fullt forsvarlig fysisk arbeidsmiljø ved brannstasjonen (krav om ren og skitten sone etc.), planlegges det nå ombygging i dagens lokaler. Saken har blitt fremlagt for Formannskapet (6. oktober 2016) og planlegges lagt frem for Kommunestyret (15. desember 2016) uten at de ansatte har blitt tilstrekkelig involvert eller hørt. For eksempel er trimrommet tatt ut av planene for stasjonen uten at noen av oss som jobber der og bruker det er spurt om hva vi mener om det, og dersom kjøretøy skal vaskes på en forsvarlig måte etter innsats, må det gjøres utenfor stasjonen uten godkjent arbeidsplattform for arbeid i høyden.

Arbeidstilsynet har nylig gjennomført tilsyn på brannstasjonen i Orkdal (11. oktober 2016, referert i e-post fra brannsjefen til styringsgruppa for ombyggingen 12. oktober), og basert på erfaringene derfra er det som nå planlegges i Skaun langt fra tilstrekkelig, hverken for løsninger som sikrer forsvarlig arbeidsmiljø, eller for fremdrift.

Vi er sterkt kritiske til at kommunen planlegger omfattende ombygging hvor rammene for dagens stasjon uansett gjør det umulig å tilfredsstillere dagens krav til ren og skitten sone, for eksempel ved vask av kjøretøy. Vi ber om at kommunen setter betydelig større fart i planleggingen av en ny stasjon, fortrinnsvis i et nytt bygg, hvor dagens krav til forsvarlig arbeidsmiljø kan tilfredsstillers.

Trimrommet - unødvendig å måtte kjempe for å beholde det

Trimrommet på stasjonen er svært viktig for at mannskapet skal kunne være i god fysisk form, og det er en viktig arena for å sikre et godt psykososialt arbeidsmiljø. Trimrommet er bygget på dugnad, med økonomisk støtte blant annet fra NAV, en støtte som kommunen kan risikere å måtte betale tilbake hvis den velger å fjerne trimrommet fra stasjonen.

Den viktigste verdien ved trimrommet er at man kan trene på alle døgnets tider, når det måtte passe for den enkelte, sammen med gode kollegaer eller alene, og at dette kan skje uten at en må ta hensyn til utenforstående. Etter krevende hendelser og ulykker er trimrommet en fin arena som flere bruker for å prate ut om ting en kan ha opplevd. Den muligheten mister vi om vi skal trene på et senter med andre.

Arbeidstilsynets veiledning om helseundersøkelse og fysiske tester for røyk- og kjemikaliedykkere stiller også strengere krav til helse og fysisk skikkethet enn det som

gjelder for de fleste andre yrkesgrupper. Fjerner kommunen trimrommet fra brannstasjonen blir det vanskeligere for de ansatte tilfredsstillende kravene.

Trimrommet er også et viktig gode som er med på å gjøre det attraktivt å jobbe deltid i brannvesenet. Det er et gode vi ikke vil gi slipp på, ikke bare fordi det er fint for oss som jobber der, men først og fremst fordi det gjør at vi er fysisk skikket til å gjøre den fysisk krevende jobben samfunnet og kommunens innbyggere forventer av oss.

Vi kjenner ikke til at det er andre stillinger i kommunen med noe i nærheten av samme krav til fysisk form som kravene i brannvesenet. Da mener vi et eget trimrom for å ivareta dette ikke er for mye å be om, og vi mener det er synd at vi gang på gang må kjempe for å beholde det når kommunen planlegger endringer ved stasjonen.

Dessuten stiller arbeidsmiljølovens § 3-4 krav om at arbeidsgiver skal vurdere tiltak for å fremme fysisk aktivitet. Det å fjerne trimrommet fra brannstasjonen er ikke et tiltak som fremmer fysisk aktivitet blant de ansatte i brannvesenet.

Oppsummerende kommentarer

De avvikene fra lover og forskrifter som er beskrevet over, påvirker brannvesenets evne til å utføre pålagte oppgaver på en forsvarlig måte, og påvirker dermed også innbyggernes sikkerhet. Vi forventer en snarlig løsning. Vi bidrar også gjerne, og vi ser frem til en god dialog videre.

Vi ber om en skriftlig tilbakemelding på dette brevet, med en forpliktende fremdriftsplan, som viser hvordan kommunen ser for seg å få lukket avvikene fra lover og forskrifter innen rimelig tid.

Til orientering kommer Arbeidstilsynet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og politikerne i kommunestyret også til å bli varslet om de kritikkverdige forholdene vi har gjort rede for her.

Vennlig hilsen

Øystein Skogvang, tillitsvalgt
mob. 913 92 346
oystein.skogvang@gmail.com

Rolf Jomar Nilsen, verneombud